

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Fylkesleder	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	martehalvorsen1@gmail.com
Ingunn Talgø , 6628 Meisingset	Nestleder BKL	Forfall	99562957	italgo98@gmail.com
Torhild Stakvik , 6490 Eide	Nestleder BU	Forfall	97478933	torhild@stakvik.no
Til orientering:				
Konrad Johan Kongshaug, 6530 Averøy	2. vara		90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Anna Håland Berget, 6300 Åndalsnes	3. vara		91522107	bergetann@hotmail.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	førstekonsulent		90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	Møtt til 15	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra styremøte i M&R Bondelag onsdag 7. mars 2018 kl 10.30 – 20.30 på Skarstua på Skaret mellom Molde og Fræna

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2017 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2017 Godkjenning av protokoll fra styremøte 6. februar 2018

Vedlegg: Protokoll var tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra styremøte godkjent

3/2017 Medlemsutvikling og medlemsverving

Vedlegg: Medlemsstatistikk pr 5. mars 2018

Medlemstal pr. 31/12-2017: 3.293

Medlemstall pr 01/01-2018: 3.277

Endring hittil i 2018: -61

Medlemstal pr. 05/03-2018: 3.216

Nyinnmeldte i 2018: 32

Kontingentkrav ble sendt ut første uka i februar med forfall 1. mars. Har vært 93 utmeldinger hittil i år, av disse er 32 medlemskap stoppet som ubetalt kontingent for 2017.

Telefonverving:

Norges Bondelag vil i vår forsøke en runde med telefonverving. Et firma er engasjert. En person derfra får opplæring og sitte i Landbrukets Hus. På 4 uker regner de med at vedkommende skal kunne kontakte 900 personer. Det plukkes ut unge bønder under 35 år som målgruppe. En har ca. 2000 navn på lista som ikke er medlemmer. En vil starte i tunge jordbruksfylker med relativt lav organisasjonsgrad. Starte med Rogaland, så Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Mobil:	E-postadresse
Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	71 20 28 90	41 41 88 71	More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

Kontramelding oppsigelse medlemskap:

Fylkeskontoret fikk i februar oppsigelse fra medlem. Men en uke etterpå kom kontramelding: *Nå har jeg nok en gang sjekket med Gjensidige ang. forsikringsfordeler ved medlemskap i Bondelaget og funnet ut at jeg taper ved utmelding. Så dere kan beholde meg et par år til! (Kontingenten er betalt...)*

4/2017 Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte)

7. februar: Konferanse om klima og rødt kjøtt. Ski i Akershus. Arnar Lyche Rose Bergslid møtte for Norsøk

Arrangør av konferansen var NMBU. Vi fikk høre om klimatiltak i husdyrproduksjonen i Irland og i Canada. En mer effektiv melk- og kjøttproduksjon er hovedtiltak. Deretter fikk vi høre om utviklingsarbeidet som skjer og HolosNor-modellen. Det er en klimaberegningsmodell som er basis for klimakalkulatoren i klimasmart landbruk.

9. februar: Møte med stortingspolitikere i Høyre Møre og Romsdal, Parken Hotel, Ålesund. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll og Arnar Lyche møtte fra M&R Bondelag.

Fra Møre og Romsdal Høyre møtte stortingsrepresentantene Marianne Synnes og Helge Orten, samt at Vetle Wang Solheim kom innom avslutningsvis. Markedsbalansering, klima, pelsdyr med mer ble diskutert – i en god engasjert tone. Det ble et godt møte.

9. februar: Møte med Momentum, Giske. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll, Arnar Lyche. Videre drøfting og planlegging deltakelse fra Bondelaget på konferanse til høsten, eventuelt knyttet til ledermøte i M&R Bondelag.

Mette Kamilla Skjong møtte fra Momentum. Vi ble enige om å satse på en stor landbrukskonferanse til høsten – i Momentiums lokaler på Giske. I første omgang skal ideen presenteres for fylkesmannen, fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

9. februar: Møte om REKO-ring, Tingvoll

Fra Bondelaget Rose Bergslid, Maud Grøtta fra Landbruk Nordvest og Stein Brubæk fra Bonde- og Småbrukarlaget.

Tema: REKO-ringetablering(er) på Nordmøre. Planlegge informasjon på arrangementet MR-mat i Møre og Romsdal, og sende ut informasjonsskriv til mulige lokalmatprodusenter på Nordmøre med en markedsundersøkelse for å finne potensielle produsenter som ønsker å delta.

12. februar: Stortingsrepresentant Steinar Reiten (KrF) besøkte næringslivet i Surnadal Møre og Romsdal Bondelag inviterte. Som medlem i Stortingets næringskomite har han tatt over rollen etter Pål Farstad som landbrukets mektigste mann. For å sikre flertall for sin landbrukspolitikk er regjeringa nemlig avhengig av støtte fra KrF.

- Besøk hos INNVENO (tidligere SIV industriinkubator) i industriområdet i Røtet. Planer om nytt sagbruk med innovativ bruk av restprodukter. Orientering om nettverksorganisering av mindre bedrifter og suksess i både verdiskaping, sysselsetting og økonomiske resultater. Orientering om nytt kaianlegg og utviklingsmuligheter tilknyttet havna.
- Besøk Kvanne Industrier AS. KIAS har siste årene hatt sterk vekst i sin produksjon av dører til ulike formål og har avtale med Bondelag. Fjøs-systemer om dører til landbruksbygg.
- Besøk Nordvik Samdrift. Inkludert lunsj og drøfting av et bredt spekter av landbrukspolitiske tema på fjøsloftet ved Nordvik Samdrift.
- Besøk nytt sauefjøs hos Torill Gjeldnes og Per Åke Jakobsson. Tema utfordringer i sauenæringa og sauens viktige rolle som ressursutnytter og landskapspleier.

Lokallagslederne i Surnadal Bondelag og Todalen Bondelag, og lederen i Skogeigarlaget invitert med på deler av besøket.

Fra Møre og Romsdal Bondelag deltok Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche og Rose Bergslid. Tema som fylkesbondelaget tok opp var m.a. jordbruksforhandlingene, klimautfordringer, jordbruksmeldinga kontra regjeringserklæringa, eiendomsregelverk og oppfølging av bo og driveplikt. Framtida for melkeproduksjonen i fylket etter utfasing av Jarlsbergeksport. Pelsdyr. Rekruttering til næringa. Investeringsbehov ved Gjermundnes videregående skole.

13. februar: Fellesmøte mellom Bondelagene i Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag om videre arbeid med rovdyr-beitedyr. Holdt på Bondelagskontoret i Trondheim.

Deltakere: Odd Bjarne Bjørdal (styremedlem Møre og Romsdal), rådgiver Berit J Sølberg (Sør-Trøndelag), førstekonsulent Atle Frantzen (Møre og Romsdal), Frank Røym (nestleder Sør-Trøndelag), Kristoffer Moan (styremedlem Nord-Trøndelag) og rådgiver Leif Hjulstad (Nord-Trøndelag)

De tre fylkesbondelagene i Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag skal arbeide tettere og sammen for en fornuftig rovviltforvaltning. Det er konklusjonen etter fellesmøtet.

Utgangspunktet for møtet var å drøfte en prioritert liste over hva en skal ta tak i, hvordan og hvem som har hovedansvaret for å drive arbeidet framover, arbeid med beredskap ved rovdyrangrep og arbeidet med jervesone i Sør-Norge, og bestandsmål bjørn.

Norge er delt opp i åtte forvaltningsregioner for rovvilt. Hver region har sin regionale rovviltneemnd som har et hovedansvar for forvaltningen av rovvilt innenfor sin region. Møre og Romsdal er del av forvaltningsregion 6 Midt-Norge sammen med Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag.

Fellesmøtet mellom fylkesbondelagene i Midt-Norge om arbeidet med rovviltforvaltning og beitebruk mener rovdyr skal ha en plass i norsk natur, men en må også ta vare på beitebrukerne og derfor jobbe for å komme fram til en fornuftig forvaltning av rovdyrene. Og alle tre fylkesbondelagene er enige om felles satsingsområder og fokusområder for å sette inn trøkket.

De tre fokusområdene som ble valgt ut på møtet var å arbeide for å redusere bestandsmålet på brunbjørn i rovviltregion 6 fra 3 til 2 ynglinger, forvaltning av jerv og forvaltning av ørn. Disse tre områdene er arbeid som skal gjøres over tid og som de har et ønske skal få effekt på lang sikt.

På kort sikt er bondelagene nå på allerten for å få satt inn tiltak for å redusere skadeproblematikk når det gjelder rovdyr og beitedyr foran denne beitesesongen. Uttak av bjørn som har gått i hi utenfor bjørnesonen ønsker de tas ut nå til våren.

Møtet ønsker også å sikre beitebrukerne en god beredskap ved rovdyrangrep slik at beitebrukerne blir godt ivaretatt.

Fellesmøtet ønsker også forskning på hva som skjer med folk og bygdesamfunn når områder er utsatt for rovdyrangrep, både tilfeller nå og da, og store tap av husdyr over tid. Effektiv skadefelling er også et område som er satt på arbeidsplanen.

Det var en motivert gjeng som forlot møtet i stor visshet om at sammen er en enda sterkere.

13-14 februar: Seminar opp mot NATO-øvelsen. Gardermoen. Arnar Lyche møtte fra M&R Bondelag.

Norge skal være vertsnasjon for NATO-øvelsen Trident Juncture 2018 (TRJE18), som skal foregå høsten 2018. Primært berører øvelsen Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark. Øvelsen er den største som er gjennomført i Norge og det vil gi miljørelaterte utfordringer, eksempelvis skader på både inn- og utmark, utfordringer på innføring av store mengder materiell og fare for forurensning.

Hensikten med seminaret var at deltakere skulle få en bedre felles situasjonsforståelse av hva NATO-øvelsen Trident Juncture 2018 vil innebære, generelt sett og spesielt i forhold til miljøvern og skader.

Norges Bondelag var invitert med fire deltagere til seminaret, fortrinnsvis fra fylkeslagene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark.

Skiftelig kommentarer fra Arnar:

Det blir stor, stor NATO-øvelse til høsten. Anslagsvis 35 000 soldater skal øve i indre del av Sør-Trøndelag og Nord i Hedmark. Et stort antall personell og utsyr vil bli ilandsatt i Møre og Romsdal for videre transport til øvingsområdet. Vi får nærmere informasjon om detaljene i løpet av våren.

15. februar: Medlemsmøte jordbruksforhandlingene i Fræna Bondelag. Vegard Smenes.

22. februar: Kurs i landbrukspolitik. Landbrukets Hus, Oslo.

Arrangør er Norsk Landbrukssamvirke. Meget bra kurs

Deltakere: Odd Bjarne Bjørdal, Marte Halvorsen og Petter Melchior.

Lokale bondelagsledere: Ole Wegard Iversen, Smøla og Ørjan Stenerud, Giske.

23. februar: Arbeidsmøte om Landbruk 21, Tingvoll

Fra Møre og Romsdal Bondelag stilte Oddvar Mikkelsen, Rose Bergslid og Arnar Lyche. Andre deltagere var Olav Håkon Ulfsnes (Samarbeidsrådet), Birgit Oline Kjerstad (Tine), Rune Sjøholm (Landbruk Nordvest) og Kristin Sørheim (Norsøk). Det ble enighet om å satse på Landbruk 21. Snarest skal vi legge saken fram for fylkeskommunen og fylkesmannen.

24.-25. februar: Årsmøte/fagmøte i M&R Sau og Geit. Molde. Oddvar Mikkelsen

Fylkeslederne i Bondelaget og Småbrukarlaget invitert til å innlede om «hvorfors du mener småfebønder skal være medlem i din organisasjon». NGS sitt mål med dette er at enda flere skal bli medlemmer i faglaga. De ønsker ikke å stimulere til noen konkurranse mellom faglagene, men ønsker at den totale organisasjonsandelen økes.

Rolig stemning i årsmøtet m.h.t. overproduksjon.

5/2017 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
6. februar (tirs)	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
2. Mars	Landbrukskonferanse	Seilet, Molde	Landbruksinteresserte
2.-3. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Seilet, Molde	Lokallaga, fylkeslaget
7. mars (ons)	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
4. april kl 20.00	Fylkesstyremøte, NB - telefonstyremøte		
30. april	Påmeldingsfrist Open Gard		
30. mai (ons)	Fylkesstyremøte og møte med årsmøteutsend.		
6.-7. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	
23.-25. august	Den Norske Matfestivalen i Ålesund	Ålesund	
26. august	Open Gard		Lokallaga
Nov (Ikke fastsatt)	Ledermøte M&R Bondelag		

Arrangement fylkesbondelaget må være oppmerksomme på er:

- **Agroteknikk på Lillestrøm:** 8.-11. november 2018

7. mars: Jordvernkonferanse på Gjermundnes, og årsmøte i Jordvern Møre og Romsdal.

Atle Frantzen. Anne Katrine Jensen

Tema: Jordvern - E39 og Møreaksen. Innledninger og presentasjoner v/ Geir Inge Lien, ordfører Vestnes kommune, Rolf Arne Hamre, Statens Vegvesen, Region Midt og Odd Helge Gangstad, styreleder Møreaksen

9. mars: Generalforsamling i Den Norske Matfestivalen i Ålesund AS. Ålesund.

Petter Melchior møter for Bondelaget.

12. mars: Prosjektverksted Grønn Forskning. Stjørdal. Arnar Lyche.

Midtnorsk Samarbeidsråd og Grønn forskning i Midt-Norge inviterer til Prosjektverksted landbruk – en uformell møteplass for å starte eller videreføre arbeidet med skisser og søknader for nye forsknings- og utviklingsprosjekt innenfor landbruket. Målsettingen er en uformell og målrettet arena der næringsaktører, forskere, rådgivere og representanter for offentlig sektor kan møtes og diskutere konkrete ideer og samarbeidsmuligheter for ny forskning og utvikling. Prosjektverkstedet legger vekt på mat, jordbruk og bygdenæringer. Behov for ny forskning står sentralt, men enkelte tema kan grense mot behov for rådgiving og formidling av eksisterende kunnskap.

15. mars: Møte i Regionalt partnerskap for landbruk. Fylkeshuset. Molde. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche

Saker til drøfting: Regionale rammer for tilskot til jordbruk og skogbruk 2018, Bruk av UT midlar, Landbruksforvaltninga er i endring, Regionalt Bygdeutviklingsprogram skal reviderast i 2018, Regionreforma og landbruket – Kva no?, Profileringspakke for landbruket?, Orienteringssaker

16.-17. mars. Fylkesårsmøte Bygdekvinnelaget. Marte Halvorsen. Rose Bergslid.

19. mars: Politikerseminar om «Landbruk og næringsmiddelindustri i Midt-Norge» på Nortura Malvik. Deltakere er stortingsrepresentantar frå Midt-Norge, regiondirektører i NHO i Midt-Norge, utvalgte Regiontilitsvalgte i landbruksorganisasjoner og NNN, media i Midt-Norge. Arrangør er Samarbeidsrådet i Midt-Norge

20. mars: Fylkesledersamling. Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen.

21.-22. mars: Representantskapsmøte Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche

23. mars: Temadag om kart - kan grunneigarar stole på offentlege kart?

Skodje Bondelag tatt initiativ til temadag, og fått med Nye Ålesund kommune som arrangør. Møre og Romsdal bondelag er med som medarrangør. Holdes i Gomerhuset i Skodje kl 11.00-15.00. Målgruppe: Vanlege grunneigarar, politikarar, tilsette i offentlig forvaltning og private aktørar. Planlagte innledningar av jordskiftelagdommar i Frostating lagmannsrett, Kartverket Molde, Sunnmøre jordskifterett Ørsta, Fylkesmannen og ordfører i Skodje. Program sendes ut så snart det er endelig klart.

6. april: Dialogmøte hjort. Fylkeshuset. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche.

Arrangør av møtet er fylkeskommunen. Deltakelse også fra Fylkesmannen, Nibio, NJFF, Landbruk Nordvest. Aure kommune og Erik Olufsen i Aure Bondelag deltar på møtet.

Agenda:

- Hjortebestanden, er den aukande? Tal på skotne dyr, fellingsprosent og tal trafikkdrepne dyr har igjen auka. Fleire kommunar rapporterer om større bestandar av hjortevilt. Er hjorteviltbestanden på regionalt nivå blitt større og utgjør det eit problem?
- Kva virkemiddel har vi og kva virkemiddel treng vi? Korleis kan vi ut i frå dagens kunnskap og regelverk justere bestanden til ønska nivå. Er vi der vi bør være og kan vi få det til ut i frå dagens verkemiddel? Eventuelt kva manglar vi av verkemiddel for å få til ei effektiv bestandsforvaltning.
- Vidare oppfølging av problemstillinga. Korleis skal møtedeltakarene konkret følgje opp utfordringane som blir drøfta i møte

6. april: Møte med Fylkesmannen om driveplikt jord og jordleieavtaler. Fylkeshuset. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche.

31. mai: Årsmøte i Midtnorsk Samarbeidsråd, Molde. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche.

6/2017 Lokallagene - presseklipp, aktiviteter og møter

Mottatt uttale fra styret i Vestnes Bondelag:

K2.1B - Utgreiing av traséar E39 Digernes-Vik - høyringsvar frå Vestnes Bondelag

Syner til høyring om Utgreiing av traséar E39 Digernes-Vik med høyringsfrist 28.02.2018. Vestnes Bondelag ser med uro på at Statens vegvesen går inn for traséval K3.1A. Dette alternativet vil komme i konflikt med jordbruksinteressene i området. Samstundes går løysinga beint på tvers av nasjonale retningslinjer knytt til jordvern.

Me ønskjer ei løysing der jordbruksjorda i størst mogleg grad blir bevart. Dette gjer ein best med B-alternativa, der tunellar skjermar dei mest sensitive områda.

K3.1B ser ut til å sikre mykje av interessene våre, men dette alternativet vil helst utløyse ei ny reguleringsrunde mellom tunelloppingane på Vik og Nerås. Utfallet av ein slik prosess kan lett få skadelege verknader. K3-alternativet over Svartløken vil også framtinge utbygging av R136 Vik-Remmem med dei følgene det vil få for gardane på Flate og Misfjord.

K2.1B vil derimot gå heilt utanom jordbrukseigedommane i sjølve Tomrefjorden og er etter vårt syn ferdig regulert på ein tilfredsstillande måte mellom Vik og Nerås. Vidare opnar K2-alternativet over Ørskogfjellet for at ein ikkje treng parsellen R136 Vik-Remmem for å kople prosjektet på Tresfjordbrua, men heller gå gjennom Skorgedalen. Landbruksområda på Flate og Misfjord blir då skjerma.

Vestnes Bondelag meiner dimed at K2.1B børe vere trasévalet for parsellen E39 Digernes-Vik.

7/2017 Andre saker

7. 1. Saker frå Bygdekvinnelaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdekvinnelag holdes 16.-17. mars.

7.2. Saker frå Bygdeungdomslaget

Årsmøte i Møre og Romsdal Bygdeungdomslag på Korsen Grendahus i Surnadal kl. 10.00 - ca.16.00. Ny fylkesleder Silje Brubæk???

7.3. Landkreditt – nye tillitsvalgte på fylkesplan

Årsmøtet i Landkreditt har valgt nye tillitsvalgte i Møre og Romsdal:

- Kristin Gilje Sandnes, Norddal
- Kristian Bergheim, Vestnes

7.3. Leserinnlegg 1. mars 2018: Hiuttak av jerv: Eit nødvendig onde eller muleg å unngå?

Naturvernforbundet gikk nyleg ut og kritiserte praksisen med hiuttak av jerv der den dokumenterte bestanden er høgare enn bestandsmålet etter avslutta lisensjakt. Det er etter kvart ein årleg tradisjon at diskusjonen om å avlive jervetisper og ungane deira kjem kort tid etter at lisensjakta er avslutta 15. februar. Møre og Romsdal Bondelag kan forstå at mange er kritiske og stiller spørsmål ved denne praksisen. Det er vanleg at alt vilt er freda i yngletida. Dette er å syne respekt for dyra.

Då ordninga med lisensjakt på jerv vart oppretta var noko av tanken at det skulle vere eit gode for interesserte jegarar å kunne jakte på jerv. I enkelte år lukkast jegarane godt og fleire

jerv blir tekne ut i den ordinære jakttida. I andre år, som i år, lukkast ikkje dette. Då kjem spørsmålet om hiuttak opp i og med at det er dokumentert fleire jerv enn bestandsmålet.

Møre og Romsdal Bondelag vil peike på at det er statlege myndigheiter som har fastsett bestandsmålet for dei store rovdyra, og at det difor må vere statens ansvar gjennom Statens Naturoppsyn (SNO) å halde rovviltbestanden på vedteke nivå. Vi vil difor gå inn for å få etablert ein praksis der Statens Naturoppsyn har ansvar for å gå aktivt inn i jakta og sikre at dei planlagde fellingane blir gjennomført. I tillegg vil vi arbeide for å tillate auka bruk av tekniske hjelpemiddel for å gjere jakta lettare og sikrare for lisensjegarane, og at opplæring og rådgjeving blir tilgjengeleg for fleire.

Eit forslag kan vere at ordinær lisensjakt kan vare fram til jul. Etter nyttår fortsett jakta men då kan SNO få ansvar for å ta ut dei resterande dyra i fellingskvotane, gjerne i samarbeid med lokale jegarar. På den måten kan ein få redusert behovet for hiuttak til eit minimum.

Jervejakt er vanskeleg. Det finst døme på at uheldig eller lite gjennomtenkt jaktform eller manglande samarbeid har resultert i at jakta mislukkast, og at jegarar diverre har kome i skade for å gjere jakta vanskelegare for kvarandre, og at forsøk på åtejakt har resultert i at åta i praksis har vorte føringsplassar for jerv. Det kan vere eit tema for drøfting om det skal innførast strengare krav til lisensjegarane og utøving av lisensjakta slik at aktuelle åteplassar må godkjennast og at ein må kunne dokumentere at åtet kan bemannast tilstrekkeleg for å gi gode sjansar for felling. Kan hende må Statens Naturoppsyn få ei aktiv rolle i obligatorisk rådgjeving til dei som søker om jaktlisens.

For beitenæringane er kontroll med rovviltbestandane avgjerande, og det er ikkje godt nok at bestandsreguleringa blir overlatt til tilfeldig og frivillig jakt. Det skal heller ikkje vere slik at bygdefolket sjølv skal ha ansvaret for å vere den utøvande part i forvaltninga av dyrestammen som myndigheitene har vedteke storleiken på. Det ansvaret må staten sjølv ta.

Både beitebrukarane og staten lir under dårleg omdømme på grunn av jervejakt i yngletida. Dette kunne i stor grad vore unngått dersom staten ved Statens Naturoppsyn tok ansvar for å regulere bestanden i den ordinære jakttida.

Møre og Romsdal Bondelag

Fylkesleiar Oddvar Mikkelsen og rovdyransvarleg Odd Bjarne Bjørdal

SAK 12/2018: Uttale jordbruksforhandlingene 2018

Vedlegg: Innkomne uttaler, Questback-sammendrag og styrets førsteutkast pr 12. desember

Vedtak: Uttalen for Møre og Romsdal Bondelag foran jordbruksforhandlingene 2018 vedtatt. Styret behandlet forslaget til uttale i lag med representanter for samarbeidende organisasjoner i utvidet styremøte. Styret er igjen imponert over mange og gode innspill fra lokale Bondelag i fylket og fra samarbeidende organ.

Saksutredning:

I utvidet styremøte 7. mars med samvirkerepresentanter hadde organisasjonene presentasjon og gjennomgang av synspunkt sammen med styret i Bondelaget fram til kl. 15.00.

Deretter eget styremøte i Bondelaget om endelig ordlyd i uttalen.

Uttalen blir gjennomgått og godkjent av styret på e-post etter styremøtet før fristen **12. mars**.

Desse møtte i tillegg til fylkesstyret fram til kl. 15.00:

- TINE Eigarutval Midt/Rådsmedlem **Birgit Oline Kjerstad**, Haram
- Nortura, nestleiar i region Midt, **Olav Håkon Ulfsnes**, Aure
- Felleskjøpet Agri, Distriktsrådsleiar **Tormod Sylte**, Fræna
- M&R Sau- og geitalslag, fylkesleiar **Hilmar Kleppe**, Frei
- Norsvin, tidlegare fylkesleiar **Reidar Lindset**, Vestnes
- TYR M&R fylkesleiar **Asbjørn Dahlen**, Gjemnes
- Landbruk Nordvest v/styrelseleiar **Inge Martin Karlsvik**, Eide
- Grønttalsperson i M&R Bondelag: **Audun Skjervøy**, Valldal
- Landbruksavdelinga M&R, **Arnold Hoddevik** – observatør

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag drøftet på styremøte 12. og 13. desember et første utkast til uttale for 2018, som var sendt lokallagene.

Lokallagenes innspill - QuestBack og skriftelige innspill - er gjennomgått og tatt inn i fylkeslagets uttale etter lokallagenes høringsfrist 19. februar.

Også i år var det lagt opp til å svare på spørsmålene i studieheftet som høringsinnspill i Quest-Back. Leder i lokallaget fikk tilsendt elektronisk link til svarskjema der svar og kommentarer kunne legges inn. Fylkeslaget fikk i februar rapport basert på lokallagas svar via QuestBack.

På styremøtet ble svarene i QuestBack og skriftelige innspill gjennomgått.

25 lokale Bondelag svarte på QuestBack:

- Aure Bondelag,
- Austefjord og Bjørke Bondelag,
- Averøy Bondelag,
- Eidsdal og Norddal Bondelag,
- Fræna Bondelag,
- Gjemnes Bondelag,
- Halså Bondelag,
- Hustad Bondelag,
- Liabygda Bondelag,
- Molde Bondelag,
- Rauma Bondelag,

- Rindal Bondelag,
- Skodje Bondelag,
- Smøla Bondelag,
- Stranda Bondelag,
- Sunndal Bondelag,
- Sunnlyven Bondelag,
- Surnadal Bondelag,
- Sykkylven Bondelag,
- Todalen Bondelag,
- Valldal Bondelag,
- Vanylven Bondelag,
- Vestre Sunnmøre Bondelag,
- Ytre Haram Bondelag,
- Ørsta Bondelag.

Det var også mulig å sende direkte til fylkeslaget egen høring per brev eller e-post dersom lokallaget ønsket det.

Fylkeslaget mottatt **egne uttaler fra 5 lokallag:**

- Eidsdal og Norddal Bondelag,
- Hjørundfjord Bondelag,
- Averøy Bondelag
- Ørskog Bondelag.
- Hildre og Vatne Bondelag

Totalt mottok Møre og Romsdal Bondelag innspill til årets jordbruksforhandlinger fra 28 lokale Bondelag, enten på Questback og/eller egne uttaler.

Uttale frå **5 samarbeidende organisasjoner:**

- Grøntutvalet Vest
- Landbruk Nordvest
- TYR
- Sau og Geit
- Tine

Sentrale datoer i årets forhandlinger er:

- **12. mars:** Fylkeslagenes frist for innsending av uttale til Norges Bondelag
- **21. og 22. mars:** Representantskapsmøte i Norges Bondelag
- **26. april:** Jordbruket presenterer sitt krav
- **4. mai:** Staten presenterer sitt tilbud
- **Innen ... mai.:** Jordbruksforhandlingene skal være avsluttet

SAK 13/2018: Oppsummering næringskonferansen og fylkesårsmøtet

Vedlegg: Notat med oppsummering av alle innspill og kommentarer i generaldebatten.

Vedtak: Styret merker seg og tar med seg de synspunktene som kom fram i styret og i fylkesårsmøtet som grunnlag for arbeidet med neste års konferanse og årsmøte. Styret er tilfreds med gjennomføringa av konferansen og årsmøtet.

Saksutredning:

Omtale og bilder fra næringskonferansen og årsmøtet lagt ut på heimesida.

Holdt på Scandic Seilet Hotell i Molde fredag 2. mars og lørdag 3. mars. Næringskonferanse fredag kl. 10.00-16.00 og fylkesårsmøtet fra fredag kl. 17.00 til lørdag kl. 13.30.

Oppsummering av program næringskonferansen og fylkesårsmøtet med program, sakliste og vedtak skrives inn i protokollen fra årsmøtet, som godkjennes av de to valgte underskriverne.

På årsmøtet møtte det i alt **53 personer med stemmerett**, av disse 43 utsendinger fra 33 lokal-lag, ordfører i årsmøtet, et styremedlem i Norges Bondelag, 5 i fylkestyret, 2 fra M&R Bygdekvinnelag og 1 fra M&R Bygdeungdomslag. Deltakerlista vedlegges protokollen.

Totalt med inviterte gjester, ansatte og påmeldte uten stemmerett deltok det **68 personer** på årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag. Fra Norges Bondelag møtte styremedlem Birte Usland

I forkant av fylkesårsmøtet ble det holdt næringskonferanse om drøvtygging, klima og kretsløp med 170 deltakere. Felleskostnader til konferansen dekkes av Landbruksselskapet i M&R

Hjemmeside og pressemelding 05.03.2018: Gjenvalg i styret i M&R Bondelag

Hele styret i Møre og Romsdal Bondelag ble gjenvalgt på årsmøtet i Molde 3. mars. I en uttale om drøvtygging, klima og kretsløp påpeker fylkesårsmøtet at en kan spørre seg om det negative klimafokuset på drøvtyggerne er riktig dimensjonert i oljenasjonen Norge.

Organisasjonssjef Arnar Lyche sendte 5. mars denne e-posten som oppsummering til aktørene og innleiderne på næringskonferansen:

Mange takk for innsatsen!

Drøvtygging, klima og kretsløp er et komplekst og krevende fagfelt, men knallgode foredragsholdere gjorde temaet for fredagens konferanse forståelig og engasjerende for alle. Tilbakemeldingene fra de jeg har snakket med er svært positive. Vi som arrangører er meget godt fornøyd med det dere leverte. Mange takk for innsatsen! Mange takk også til politikerne som var med. Vi setter stor, stor pris på at dere stiller. Slik viser dere ansvar og engasjement for næringa vår. Til slutt – en stor takk til møteleder Arne Magnus som loste oss trygt gjennom dagen.

Oppfølging av saker tatt opp i generaldebatten på fylkesårsmøtet:

Alle styremedlemmer hadde med sine notater fra generaldebatten og tok opp i styret saker de mener bør følges opp.

Dette kom fram i styret si oppsummering:

- Kan forbedre politikerdebatten. Men viktig å ha programpost med politikerne, slik at de også deltar på resten av konferansen. Årets tema kanskje vanskelig for politikerne?
- Veldig bra næringskonferanse med meget godt program, dyktige innledere, imponert over bredden i foredragene. Honnør til arbeidet med å framskaffe innledere.
- Oppegående og god generaldebatt i fylkesårsmøtet. Nesten alt på årsmøtet gikk bra,
- Være mer tydelig på at alle skal bruke mikrofon i årsmøtet.
- Resolusjonen skulle vært vist fram på skjerm og lagt fram tidligere i møtet.

SAK 14/2018: Felles «Fagteam rovvilt» for fylkesbondelagene innenfor forvaltningsregion 6**Vedtak:**

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag vedtar å etablere felles «Fagteam rovviltforvaltning innenfor forvaltningsregion 6» sammen med Nord-Trøndelag Bondelag og Sør-Trøndelag Bondelag. Fagteamet består av 1-2 tillitsvalgte fra hver av de tre fylkeslagene og en fra administrasjonen til hver av fylkeslagene. Fylkeskontorene fordeler sekretariatsoppgaver seg imellom etter nærmere avtale.

Fra Møre og Romsdal Bondelag oppnevnes rovviltansvarlig i fylkesstyret, Odd Bjarne Bjørdal og førstekonsulent Atle Frantzen.

Saksutredning

Som en del av oppfølginga av fellesmøtet de tre fylkesbondelagene hadde i Trondheim 13. februar, der det ble skissert/lagt til rette for samarbeid mellom bondelagene i regionen, er det nå ønske om at alle fylkesstyrene gjør vedtak om etablering av felles fagteam.

Innløst nedenfor saksframlegg og vedtak i Nord-Trøndelag Bondelag.***Felles "Fagteam rovvilt" for fylkesbondelagene innenfor forvaltningsregion 6******Vedtak***

Fylkesstyret vedtar, under forutsetning av likelydende vedtak i Sør-Trøndelag Bondelag og Møre & Romsdal Bondelag, å etablere felles «Fagteam rovviltforvaltning innenfor forvaltningsregion 6»

Fagteamet består av 2 tillitsvalgte fra hver av de 3 fylkeslagene.

Fylkeskontorene fordeler sekretariatsoppgaver seg imellom etter nærmere avtale.

Fra Nord-Trøndelag Bondelag oppnevnes: Kristoffer Moan, distriktsstyret og Anne Marken, beitekoordinator Meråker.

Nåværende rovviltutvalg i Nord-Trøndelag Bondelag legges ned etter årsmøtet i fylkesorganisasjonen den 15. mars 2018

Saksutredning

Rovviltutvalgene / rovviltkontaktene i Møre & Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag Bondelag var samlet i Trondheim den 13. februar for å diskutere felles utfordringer og samordning av våre aktiviteter omkring beiteressurser og rovvilt.

Med bakgrunn i en gjennomgang av arbeidsoppgaver som møtet fant naturlig å i fellesskap og med fordeling av sekretariatsoppgaver konkluderte møtet med at det er naturlig å fremme forslag om felles fagteam.

*Felles tema som ble fordelt til sekretariatene: **Reduksjon av bestandsmål bjørn**; Nord- og Sør-Trøndelag. **Forvaltning jerv/felles forvaltning sør-norge**: Møre & Romsdal. **Forvaltning ørn**; Sør-Trøndelag.*

I tillegg ble det tatt fram flere områder som alle fylkene er berørt av; Beredskap når rovvilttapene blir store, informasjon til egne medlemmer, fellesprosjekt «Tap av beitedyr til rovvilt – konsekvenser for lokalsamfunn», mediarbeid

Fylkesstyret må, i tilfelle tilslutning til innstillingen, vurdere hvor vidt det er naturlig å opprettholde eksisterende rovviltutvalg i Nord-Trøndelag Bondelag.

Innløst nedenfor saksframlegg til fylkesstyremøtet i Sør-Trøndelag Bondelag 16. mars:

Fylkesstyret i Sør-Trøndelag Bondelag vedtar å etablere felles «Fagteam rovviltforvaltning innenfor forvaltningsregion 6» sammen med Nord-Trøndelag Bondelag og Møre og Romsdal Bondelag. Fagteamet består av 1-2 tillitsvalgte fra hver av de tre fylkeslagene og en fra administrasjonen til hver av fylkeslagene. Fylkeskontorene fordeler sekretariatsoppgaver seg imellom etter nærmere avtale. Tillitsvalgt(e) fra fylkesstyret i Sør-Trøndelag Bondelag oppnevnes i saken arbeids- og oppgavefordeling.